

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a dr. Váczi Miklós ügyvéd (7400 Kaposvár, Baross G. utca 8.) által képviselt **I.rendű felperes neve** (címe) I. rendű és **II.rendű felperes neve** (címe) II. rendű felpereseknek - a dr. Hadnagy Emese Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Hadnagy Emese ügyvéd 7621 Pécs, Király utca 22.) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Baranya Megyei Bíróság 2010. március 31. napján kelt 11.P.21.469/2008/43. számú ítélete ellen az I. rendű felperes által 44. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

részítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja és az alperes által az I. rendű felperesnek fizetendő költségpótló járadék összegét 2010. április 1-től havi 38.370 (harmincnyolcezer-háromszázhetven) forintra, az elmaradt járadék összegét 2008. április 1-től 2010. október 31-ig 960.103 (kilencszázhatvanezer-egyszázhárom) forintra és kamatára felemeli.

A jövedelempótló járadék megfizetése iránti keresetre vonatkozó részében az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezi és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Ezt meghaladó fellebbezett részében az ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 62.500 (hatvankettőezer-öttszáz) forint másodfokú eljárásban felmerült költséget, valamint fizessen meg az I. rendű felperes 60.000 (hatvanezer) forint, az alperes 3.900 (háromezer-kilencszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az államnak, az állami adóhatóság felhívására.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított - fellebbezéssel érintett - tényállás szerint a felperesek 2008. március 26-án közúti balesetet szenvedtek. A balesetet okozó gépjárművezető felelősségbiztosítója az alperes.

A baleset során elszenvedett bal oldali csípőficam és bal csípőízületi vápatörés maradandó fogyatékoságot okozva gyógyult az I. rendű felperesnél. Ennek következtében a bal oldali csípőízület mozgása korlátozott, a bal combizomzat sorvadt. Emiatt az I. rendű felperes nem alkalmas egyenetlen talajon való járásra, létrán közlekedésre, guggolásra és nem képes nehéz, vagy közepesen nehéz fizikai munkát végezni, mely miatt kőműves foglalkozását sem tudja gyakorolni. Korábbi szabadidős tevékenységeit - kerékpározás, futás, testépítés - sem tudja folytatni. Állapotában további javulás nem várható, a leírt egészségi állapota 24 %-os egészségkárosodást, és 30 %-os munkaképesség-csökkenést okoz.

A baleset után az I. rendű felperes április 14-ig kórházi kezelés alatt állt, majd egy hónapig napi nyolc óra, egy hónapig pedig napi 6 óra (az elsőfokú ítéletben tévesen napi 2 órában írt) ápolásra szorult. További két hónapon keresztül részleges gondozás volt szükséges napi 4 órában, majd további három hónapra - amíg a járása megfelelő nem lett - háztartási kisegítőre volt szüksége, aki a bevásárlást és a kisebb ház körüli munkákat, háztartási munkákat elvégezte. Mindezzel az I. rendű felperesnek 313.500 forint többletköltsége merült fel.

Az I. rendű felperes S., A. J. utca 13. szám alatti saját tulajdonú családi házában él, amelyhez 1711 négyzetméteres kert tartozik. Az elszenvedett és visszamaradt sérülése miatt nem csak a háztartási, hanem a kerti és a ház körüli munkákat sem tudta - a baleset évében - hat hónapon keresztül elvégezni, illetőleg a mai napig a könnyű fizikai munkát is csak rendkívüli munkateljesítménnyel képes végezni. 2008-ban 162 óra nehéz fizikai, 292,5 óra közepesen nehéz fizikai és 185 óra könnyű fizikai munkát kellett mással elvégeztetni, amellyel 81.000, 131.625, illetőleg 78.625 (az elsőfokú ítéletben számítási hiba miatt 34.225 forintban megjelölt) forint költség merült fel. 2009-ben 220 óra nehéz fizikai munkát és 390 óra közepesen nehéz munkát, illetőleg 440 óra könnyű fizikai munkát nem tudott elvégezni az I. rendű felperes, s ugyanilyen mennyiségű munka évenként kiesésével lehet számolni a jövőben is.

Az alperes az I. rendű felperesnek peren kívül 200.000 forintot, a II. rendű felperesnek 800.000 forintot fizetett ki.

Az I. rendű felperes keresetében 4.500.000 forint nem vagyoni kártérítés, havi 50.000 forint jövedelempótló kártérítés, havi 12.448 forint közlekedési többletköltséggel kapcsolatos kiadás és havi 30.000 forint többletköltség járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest, valamint 313.500 forint ápolási-gondozási költség megfizetésére tartott igényt és ezen összegek után kamatokat is igényelt.

A II. rendű felperes keresetében 2.200.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperest az I. rendű felperes javára 3.500.000 forint, a II. rendű felperes javára 1.200.000 forint nem vagyoni kártérítés, az I. rendű felperes javára 313.500 forint kártérítés (ebbe beszámítva az alperes által peren kívül kifizetett 200.000.- forintot) és 2010. április 1-től havi 32.963 forint költségpótló járadék megfizetésére kötelezte azzal, hogy a felmerült hátralék 2008. április 1-től 2010. március 31-ig 772.489 forint. Az ítéletet a járadék megfizetésére vonatkozó részében előzetesen végrehajthatóvá nyilvánította, ezt meghaladóan a kereseteket elutasította (bár az ítélet rendelkező része keresetet elutasító rendelkezést nem tartalmaz).

Az elsőfokú bíróság a beszerzett orvos-szakértő véleménye alapján állapította meg a felperesek által elszenvedett egészségkárosodás és munkaképesség-csökkenés mértékét és ennek figyelembevételével, valamint az egyéb nem vagyoni hátrányok értékelésével állapította meg a felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összegét. Az I. rendű felperest ért nem vagyoni hátrányokkal 3.500.000 forint kártérítést tartott arányban állónak a baleset idején irányadó ár- és értékviszonyok alapján.

Az I. rendű felperes által igényelt kártérítés, illetőleg kártérítési járadékok tekintetében mezőgazdasági és gazdasági szakértői véleményt szerzett be, s a szakértő által megállapított háztartási és ház körül felmerülő munkák mennyiségére és minőségére, s az annak megfelelő órabérekre tekintettel állapította meg az alperes által fizetendő költségpótló járadék összegét. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint azonban a költségpótló járadék keretén belül nem lehet értékelni azt a tényt, hogy az I. rendű felperes a könnyű fizikai munkákat is csak rendkívüli munkateljesítménnyel képes elvégezni, ezért az I. rendű felperes részére megállapított járadék összegének meghatározása során az I. rendű felperes által elvégzett könnyű fizikai munkákat nem vette figyelembe.

Alaptalannak találta az elsőfokú bíróság a felperes jövedelempótló járadék megfizetése iránti keresetét, mert az I. rendű felperes nem bizonyította, hogy mekkora jövedelemmel rendelkezett pontosan a baleset előtt, továbbá a per során beszerzett adatokból az volt megállapítható, hogy a felperes a baleset előtt, illetőleg azt követően is a helyi önkormányzattól rendszeres szociális segílyt, illetve az aktív korúak ellátását kapta, továbbá közcélú munkásként is foglalkoztatta az önkormányzat. E tényt az I. rendű felperes a perben nem adta elő, így a bíróság nem is volt abban a helyzetben, hogy az I. rendű felperes elmaradt jövedelmének összegét ténylegesen megállapíthassa.

Az orvos-szakértői vélemény, illetőleg a gazdasági szakértői vélemény alapján azt állapította meg, hogy az I. rendű felperes a korábban gyakran igénybe vett kerékpáros közlekedésre kevésbé alkalmas, ezért több alkalommal kell személygépkocsival közlekednie, mint korábban, amely többletköltséget okoz. E

költség pontos összege azonban nem állapítható meg, ezért a Ptk.359.§-ának (1) bekezdése alapján havi 6.000 forint többletköltség felmerülését állapította meg. Mindezek összesítésével az elsőfokú bíróság 9.900 forintban határozta meg a 2010-ben felmerülő nehéz fizikai munkák, 17.063 forintban a közepesen nehéz fizikai munkák havi ellenértékét, így 32.963 forint havi költségpótló járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

Az ítélet ellen, annak részbeni megváltoztatása és a keresetének - a közlekedési többletköltség kivételével - hiánytalan teljesítése érdekében az I. rendű felperes fellebbezett. A másodfokú eljárásban a keresetét felemelte és a költségpótló járadék tekintetében havi 32.370 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest az elsőfokú bíróság által megállapított havi 6.000 forintos közlekedési többletköltségen felül. A jövedelempótló járadék összegét 2008-ban havi 57.270 forintban, 2009-ben 59.345 forintban, 2010-ben pedig havi 61.005 forintban kérte megállapítani.

Az I. rendű felperes fellebbezésében hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a 2008. évi könnyű munkák számításánál 440 óra helyett csak 370 órát, illetve annak 6 hónapra eső részét vette figyelembe és ebben is számítási hibát ejtett, mert az elszámolt 185 óra 425 forint óradíjjal 78.625 forint az elsőfokú bíróság által elszámolt 34.225 forint helyett.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a könnyű munkák körében az orvos-szakértő által megállapított többleterő kifejtés kompenzációját nem tartotta lehetségesnek, ezért ennek elszámolását is kérte a járadék összegének megállapítása során. Így 2008-ban az I. rendű felperes e jogcímen felmerült kárát 319.512 forintban, 2009. évre 360.100 forintban, míg 2010-ben a járadék havi összegét 32.370 forintban kérte megállapítani, amelyen belül 5.225 forint a munkaképesség-csökkenéssel arányosan elszámolt rendkívüli munkateljesítmény ellenértéke a könnyű fizikai munkák tekintetében, 17.063 forint a közepesen nehéz fizikai munkák és 10.083 forint a nehéz fizikai munkák ellenértéke.

Állította, hogy jogellenesen utasította el az elsőfokú bíróság a jövedelempótló kártérítés iránti keresetét. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú eljárásban bizonyította, hogy a balesetet megelőzően - a szociális segély folyósítása mellett - folytatott kereső tevékenységet, s a baleset után kialakult állapota nélkül azóta is tudna munkát végezni, ezért a jövedelemvesztés tény, s a baleset előtti keresetét neki fel nem róható okból nem éri el a jelenlegi jövedelme.

A nem vagyoni kártérítés iránti keresetét az elsőfokú eljárásban előadottak szerint tartotta fenn. Hivatkozott arra, hogy a nála kialakult arthrosis baleseti eredetből megindult folyamat, amely várhatóan romlik, további állapotrosszabbodás várható, s kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte, illetve nem tekintette bizonyítottnak, hogy a baleset miatt megromlott egészségi állapota a szexuális életében is korlátozza.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte azzal, hogy a számítási hiba kijavítását nem ellenezte.

A II. rendű felperes a másodfokú eljárásban nyilatkozatot nem tett

A fellebbezés az alábbiak szerint részben alapos:

Az elsőfokú bíróság által túlnyomórészt helyesen megállapított tényállást a másodfokú bíróság kiegészíti azzal, hogy az I. rendű felperes a baleset bekövetkeztekor 37 éves volt.

Az így kiegészített tényálláshoz képest részben helyes az elsőfokú bíróság döntése, illetőleg a felperes jövedelempótló járadék megállapítása iránti keresete a rendelkezésre álló adatok alapján nem bírálható el.

Alapos a fellebbezés annyiban, hogy az elsőfokú bíróság számítási hibát követett el a ház körüli és a mezőgazdasági munkák mennyisége, illetőleg azok ellenértékének kiszámítása során 2008. évre vonatkozóan, hiszen a felszámított 185 órának az ellenértéke 425 forintos óradíjjal számolva nem az elsőfokú ítéletben írt 34.225 forint, hanem 78.625 forint. Ezen túlmenően azonban a fellebbezés alaptalanul kifogásolja az elszámolt óra mennyiséget, hiszen a 2008. évre az I. rendű felperes javára a ház körüli munkák tekintetében három hónapra háztartási kisegítő költsége elszámolásra került, ezért a teljes felmerülő munkamennyiség, mint kiesett munka, nem számolható el, e körben az elsőfokú bíróság helyes számításokat végzett.

Tévedett ugyanakkor az elsőfokú bíróság, amikor a költségpótló járadék körében nem ismerte el a felperes által rendkívüli munkateljesítménnyel elvégzett munka ellenértékét. Az elsőfokú bíróság által is hivatkozott Ptk.356.§-ának (3) bekezdése szerint a járadék megállapításánál a balesetért felelős személy javára nem vehető figyelembe az a kereset (jövedelem), amelyet a balesetet szenvedett személy a balesetből eredő jelentős testi fogyatékosága ellenére rendkívüli munkateljesítménnyel ér el.

Tévesen tulajdonított az elsőfokú bíróság e törvényi rendelkezésnek olyan tartalmat, amely csak a tényleges kereset, illetve baleseti eredetű jövedelemvesztésre vonatkozik. A költségpótló járadék esetében a rendkívüli teljesítménnyel elvégzett munka ugyanúgy nem szolgálhat a károkozó javára, mint a jövedelempótló járadék tekintetében az így megszerzett kereset. Az I. rendű felperesnek kifejezett kára van ebben a körben is, amelynek a megtérítésére - a teljes kártérítés elvére is figyelemmel - jogszerűen tarthat igényt. A másodfokú bíróság ezért a fellebbezés teljesítésével 2008-ra három hónap könnyű munka után - a munkaképesség-csökkenés 30%-os mértékével azonos mértékben - rendkívüli munkateljesítménnyel elvégzettnek minősítette az I. rendű felperes által ellátott könnyű fizikai munkát és így a három hónapra 11.794 forintot elszámolt.

2009. évre ezen a címen a 440 óra könnyű fizikai munka 450 forint órabérét figyelembe véve, annak 30 %-át, összesen 59.400 forintot köteles megfizetni az alperest.

2010-ben ugyancsak 440 óra könnyű fizikai munkaszükséglet merült fel, amelynek az óradíja a szakértői vélemény szerint 475 forint, ennek 30 %-a 62.700 forint, az egy hónapra vetített összeg 5.225 forint.

Alaposan kifogásolta az I. rendű felperes fellebbezésében a nehéz fizikai munkák tekintetében az elsőfokú bíróság 2010-re vonatkozó számítási módját, bár nem jelentős az eltérés.

A felmerülő 220 munkaóra szükséglet 550 forint óradíj alapján összesen 121.000 forint, amelynek egy hónapra eső összege 10.083 forint, az elsőfokú ítélet szerinti 9.900.- forint helyett. 17.063 forint a közepesen nehéz fizikai munkák havi ellenértéke, amelyhez jön az 5.225 forintos rendkívüli munkateljesítménnyel elvégzett munka ellenértéke, összesen 32.370 forint. Ehhez hozzá kell számítani az elsőfokú ítéletben megállapított havi 6.000 forint közlekedési többletköltséget és így - a felemelt keresetre is figyelemmel - havi 38.370 forint megtérítésére tarthat igényt az I. rendű felperes. A másodfokú bíróság ezért a Pp.253.§-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a részében részben megváltoztatta és a havi költségpótló járadék összegét 38.370 forintra emelte fel 2010. április 1-től.

A fent részletesen kifejtettek szerint tehát az I. rendű felperesnek 2008. évre összesen 303.044 forint, 2009-re 360.100 forint, 2010. január 2-től március 31-ig 115.110 forint elmaradt járadék, valamint az elsőfokú ítéletben megállapított összesen 144.000 forint közlekedési költség jár. Az elsőfokú bíróság ítéletét a havi 32.963 forintban megállapított járadék tekintetében előzetesen végrehajthatóvá nyilvánította, így az alperes 2010. április 1-től ezt az összeget az I. rendű felperes részére megfizeti, a felemelt járadékokra tekintettel azonban 2010. október 31-ig 37.849 forint hátraléka keletkezett, ezért a másodfokú bíróság az I. rendű felperest megillető költségpótló járadék hátralékos összegét 960.103 forintra emelte fel.

Az elsőfokú bíróság részben azért utasította el a felperes jövedelempótló járadék megfizetése iránti keresetét, mert a felperes a Pp.164.§-ának (1) bekezdésében foglalt bizonyítási kötelezettsége ellenére nem bizonyította, hogy a balesetet megelőzően pontosan mekkora havi jövedelemmel rendelkezett. Az I. rendű felperes terhére értékelte továbbá, hogy az önkormányzat által folyósított segélyek összegét nem jelentette be.

Az I. rendű felperes a Ptk.356.§-ának (1) bekezdése alapján tartott igényt jövedelempótló járadék megfizetésére. A törvény e rendelkezése szerint, akinek munkaképessége baleset folytán csökkent, csak akkor követelhet járadékot, ha a baleset utáni keresete (jövedelme) a baleset előtti keresetét - neki fel nem róható okból - nem éri el.

A kereset jogalapjának megállapításához nem elegendő önmagában annak bizonyítása, hogy az I. rendű felperes munkaképessége csökkent, azt is bizonyítani kell, hogy emiatt keresőfoglalkozást önhibáján kívül nem tud folytatni.

Ezért a Pp.3.§-ának (3) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróságot tájékoztatási kötelezettség terhelte arra vonatkozóan, hogy az I. rendű felperesnek kell a perben bizonyítani azt, hogy a baleset utáni keresete neki fel nem róható okból nem éri el a baleset előtti keresetét. Ebben a körben az I. rendű felperest arra nézve is bizonyítási kötelezettség terheli, hogy a Ptk.340.§-ának (1) bekezdésében megállapított kárenyhítési kötelezettségének eleget tett, azaz bizonyítani kell, hogy a megmaradt munkaerejének hasznosítása érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Az I. rendű felperes ugyanis nem rokkant, a baleset idején 37 éves fiatalember volt, akitől feltétlenül elvárható, hogy a 30%-os munkaképesség-csökkenés mellett megmaradt munkaerejét hasznosítsa. Jövedelempótló járadék megfizetésére pedig csak abban az esetben tarthat igényt, ha ez a törekvése - neki fel nem róható okból - nem jár eredménnyel. Az I. rendű felperesnek tehát bizonyítani kell, hogy egészségi állapotának megfelelő jövedelemszerző tevékenység végzésére nincsen lehetősége, megfelelő átképzéssel új kereső foglalkozást szerezni nem tud, illetőleg a munkaügyi hivatalnál megfelelő munkahelyet részére felajánlani nem tudnak.

Ezeknek az adatoknak a hiányában az I. rendű felperes jövedelempótló járadék megfizetése iránti keresete felől érdemben döntenem nem lehet, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a részében a Pp.252.§-ának (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak ki kell oktatni az I. rendű felperest a fenti bizonyítási kötelezettségére nézve és az I. rendű felperest fel kell hívni annak bizonyítására, hogy mit tett (átképzés, munkaerő közvetítés, munkaügyi hivatal igénybevétele) a maradék munkaerejének hasznosítása érdekében és az mennyiben volt sikeres, illetve miért volt sikertelen.

Nem találta teljesíthetőnek a másodfokú bíróság az I. rendű felperes nem vagyoni kártérítés felemelése iránti fellebbezését. Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes által elszenvedett nem vagyoni hátrányokat megfelelően számításba vette és az ezek ellensúlyozására megállapított összeg akkor is alkalmas az I. rendű felperest ért hátrányok kiegyenlítésére, ha további bizonyítás nélkül - annak lehetetlensége miatt is - a bíróság figyelemmel van arra is, hogy az I. rendű felperes szexuális életében is problémákat okozhat a balesetből visszamaradt egészségkárosodása. Ezen indokokra tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság ebben a részében a Pp.253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az I. rendű felperes fellebbezése 1.664.884 forint pertárgy értéket érintett, amelyből 64.804 forint erejéig volt sikeres. Ezen arányokra figyelemmel a Pp.81.§-ának (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú eljárásban felmerült költségét

megfizetni és köteles a tárgyi illeték-feljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetékből 60.000 forintot az államnak megfizetni, míg a fellebbezés sikeressége erejéig az alperes köteles a le nem rótt illeték megfizetésére a Pp.81.§-ának (1) bekezdése, illetőleg a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján, figyelemmel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74.§-ának (3) bekezdésére, valamint arra, hogy a jövedelempótló járadék 600.000 forintos pertárgy értéke tekintetében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte.

P é c s , 2010. október 28.

dr. Lábady Tamás s.k. a tanács elnöke, dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. előadó bíró, dr. Zóka Ferenc s.k. bíró